

Nr 49.

Av herr **Lindhagen**, om vissa europeiska minoriteters rätt.

I den mån »europeiska minoriteter» i språk, ras eller religion tillskapades genom segerfreden 1919, stadgades tillika skydd för dessa »europeiska minoriteters rätt». Denna rätt har reglerats av förbundet men med föga resultat. Petitioner lära ofta icke ens ha besvarats. Den härskande språkmajoriteten har territoriet i sin hand och folkförbundet står ganska maktlöst.

Viljan därtill är nog också måttlig. Ingen helt utomstående makt intresserar sig effektivt, om ej ett gemensamt språk eller någon gång annan politisk vinning uppfordrar därtill. Språket är ju ett folks själ. Det sammanbinder mest. Endast människor med ett gemensamt språk känna sig som hemma hos varandra. Därav det nu klassiska uttrycket, att en europeisk minoritet framför allt vill »komma hem».

Emellertid även sådana europeiska minoriteter, som ej tillkommit genom 1919 års fredsslut, ha uti den internationella rättsdiskussionen med lika fog ifrågasatts böra erhålla samma stöd utifrån som fredsslutets minoriteter. Att vara hänvisad endast till språkmajoritetens nåd är tämligen liktydigt med rättslöshet. Ålandskommissionen blev ett enstaka försök till en sådan utvidgning av det europeiska minoritetsskyddet. På Englands initiativ och med parternas medgivande fick folkförbundet detta vidgade uppdrag.

Finland har nu även på sitt fastland invid kusten en svensk minoritetsfråga till invånareantalet vida övervägande ålandsservitutet. Dessa svenskar få finna sin tillflykt till likställighet med den stora finsktalande majoriteten i den senares goda vilja, på vilken enligt språkens naturlagar i praktik icke kan påräknas något uppriktigt och varaktigt skydd.

Här kan dock av naturliga skäl icke ifrågasättas någon återvändo under svensk suveränitet. Ett separatavtal med Sverige såsom medverkande till ett minoritetsskydd på denna svenska terräng är ju en utväg. Men, då dessa svenskers rätt att »komma hem» icke rimligen kan exekveras, får man antaga att majoriteten ej känner sig uppfordrad ens till avtal med Sverige om ett minoritetsskydd. Den internationella vägen till ett allsidigt internationellt avgörande måste även här beträdas. Såsom jag vill erinra mig har även svenska utrikesministern och kanske även hans företrädare intresserat sig för en sådan lösning av detta olösta problem, med sina mera omfattande tillämpningar, av vilka dock det svensk-finska inslaget hör till de mest brännande.

Finland har nu även ett litet irridenta i nordligaste Sverige. Där bo *trettio-tusen småbönder i avlägsna skogsbygder i svenska Norrbotten*.

Finska studenter ha en gång inlett aktion för dessa skogsbygders införande med Finland vid någon nordlig gräns, där finska småbrukare taga

vid på andra sidan. Studenterna ha dock icke ifrågasatt något vederlag för Sverige i Finlands svensktalande bygder inom Österbotten. Slik finlandspolitik lär dock ej kunna slå i spåm. Även en kvittning lämnar ett rikligt överskott för Finland.

Dessa skogsmänniskor lära ej heller vilja vara med om en inkorporation med Finland. De sägas tvärtom vara intresserade av att tillägna sig svenskt språk, liksom de utvandrade finnarna i Värmlands finnbygder för länge sedan gjort. De ha dock med anledning av de nationella rörelserna nu i Europa gått in till svenska regeringen med en förklaring. De önska i den icke att »komma hem» till Finland, men de vilja gärna få åtnjuta samma kulturella förmåner, som tillgodokomma den svensktalande befolkningen däruppe. Förmåner, som i viss mån ej kommit dem till godo, förmodligen i följd av skiljaktigheterna i språk.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,
att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t hemställa:

1) att regeringen måtte taga initiativ till en internationell överenskommelse om tryggad likställighet och självstyrelse till rimlig omfattning för europeiska minoriteter, som icke genom segerfreden erhållit en sådan omtanke;

2) eller — om detta ej nu bifalles — att regeringen ville taga initiativ efter samråd mellan Sverige, Finland och den svenska finlandsbefolkningen för ett sådant minoritetsskydd under internationell kontroll för den svensk-finska befolkningen på Finlands fastland.

Stockholm den 21 januari 1939.

Carl Lindhagen.